

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

WIE TROUWT ZIJN DOCHTER ?

Blijspel in drie bedrijven

1880

door

RENE BOSCH

Toneelfonds J. JANSSENS * Antwerpen

1988

(N° 881)

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste **ACHT** tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde auteursrechten aan: S.A.B.A.M.

Aarlenstraat 75-77
1040 Brussel.

Men mag geen gebruik maken van gekregen of gehuurde boekjes!

© 1988 Toneelfonds J. Janssens /

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt op enigerlei wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

P e r s o n

Mevr. Wed. VAN LOVEN.

OSCAR |

WILLEM | haar zoon.

BRUNO |

ADRI, het meisje van Oscar.

REINDERS, financier.

THEA, zijn dochter.

Beamte Geneeskundige Dienst. (Fig.)

Plaats der handeling : onverschillig.

Tijd : heden.

TONEEL VOOR ALLE BEDRIJVEN : Salon ten huize van de familie Van Loven.

LINKS 1e. plan deur naar gang en buitendeur; 3e. plan deur naar keuken en bovenvertrekken, op 2e. plan een mooi antiek kastje o.d.klein meubelstuk, met lade. Op achtergrond een erker, die uitzicht geeft op een straat of laan. Bloemtafeltje en twee stoelen. In rechterwand open doorgang van suite, geflankeerd door dezelfde gordijnen als de erker. Tegen 1e. plan rechts telefoon; in hoek achter staande lamp.

In het midden, ongeveer halverwege, een chesterfield bank, daarvoor ronde tafel en links en rechts de fauteuils van het bankstel. Smaakvolle lichtkroon en 'n enkel goed schilderij of ets. Het geheel getuigt van welstand.

E E T S T E B E D R I J F
= = = = =

Mevr. Van Loven staat in de erker, half afgewend en zonder veel belangstelling kijkt zij naar buiten; een dame van ongeveer 50 jaar, aantrekkelijk uiterlijk, zakelijk.

De broers Oscar en Willem - ofschoon in geaardheid anders - lijken uiterlijk nogal op elkaar. Hun kleding is vrijwel eender, al kan er enig verschil zijn in onderdelen. Zij zijn 24 en 23 jaar oud, Willem is meer "fat" dan Oscar.

Oscar zit pijnkend op de armleuning van fauteuil rechts, toont opgewondenheid. Willem ligt lui in fauteuil links, apatisch en sigaret rokend.

MEVR. VAN LOVEN (Kijkt naar de jongelui, werpt weer een blik naar buiten, komt dan driftig naar voren en blijft staan achter de bank; kijkt van de een naar de ander, trommelt daarna met nerveuze vingers op de rugleuning)

OSCAR (Verandert van houding, gooit een been over het andere, schommelt met een voet).

WILLEM (Blijft apatisch, blaast langzaam een rookwolk, kijkt die na).

MEVR. (met een klap op de leuning).- Als 't nu maar uit is !

(Oscar houdt zijn voet stil, kijkt haar aan - Willem neemt de sigaret uit zijn mond, wendt langzaam het hoofd)

MEVR.- Ik wil antwoord hebben ! (Pauze). Ik heb genoeg van dat stommetje spelen ! (Pauze). Ik verlang een duidelijk antwoord ! (Het blijft stil. De broers kijken weer voor zich) . Jullie zijn toch niet doofstom ?!

OSCAR.- Antwoord...Antwoord...Makkelijk gezegd, mama.

WILLEM.- Mijn broer bedoelt : makkelijk gevraagd !
(lachje)

OSCAR.- Moeten we lachen, Willem ?

MEVR. Ik lach niet. (Zucht)

OSCAR.- Ik heb er absoluut geen lust in. (zucht)

WILLEM.- O, 't hoeft niet. (zucht)

MEVR. (wrevelig) Jullie weten hoe de zaken hier staan.

OSCAR.- Jawel... beroerd !

WILLEM.- Soms door mijn schuld ?

MEVR. (vrij scherp).- Dat wij het na papa's dood nog zo lang hebben uitgehouden is aan mij, jullie moeder, te danken.

WILLEM (bedekt geeuwend).- En...dat wij het nu niet langer kunnen uithouden ?...

OSCAR.- Is aan jou te danken.

WILLEM. (Zich iets oprichtend, kijkt verontwaardigd zijn broer aan, laat zich terugvallen)

OSCAR.- Je bent 23 jaar !

WILLEM.- Jij 24 !

OSCAR.- Ik werk; jij voert niets uit.

WILLEM.- En jij dan ? Jij bent in de zaak...die niets meer betekent.

MEVR. (kregel).- Beginnen jullie nu niet weer !

OSCAR.- Hij moèst maar eens beginnen. Al die 23 jaar heeft hij geld gekost, maar nog nooit een cent in huis gebracht. (verontwaardigd). Drieëntwintig jaar geluierd...gerentenierd !...

WILLEM.- Tss! Wat een overdrijving ! Ik ben ruim tien jaar op school geweest. Vermoeiend ! Enne...zeg... als ik niet werk, dan is het niet louter uit gemakzucht, maar omdat ik daarvoor nu eenmaal niet...e...gebouwd ben. Mijn constitutie is daar te fijn voor, te subtiel !

OSCAR (Snuift honend).

MEVR.- Zelfs de konstitutie van jouw moeder was niet te fijn om te werken...de zaken van papa voort te zetten.

WILLEM.- Alle respect, mama.

OSCAR.- Dus zou jij...

WILLEM (Wuift).- Tut-tut...dat ik zo ben, broertje, dat is op stuk van zaken jouw schuld.

OSCAR.- Hè ?!

WILLEM.- Wel ja, man. Jij wilde eerder geboren worden dan ik. Toen heb jij de...e...werkklust van mama meegekregen. Zodoende ben jij de werker en ben ik...

OSCAR.- De lui aard. (Gromt, staat recht, doet enkele passen). Alleen wat betreft uitgaan ben je niet te lui.

MEVR.- Laat dat nu maar rusten, Oscar.

OSCAR.- Dat fijngebouwde broertje van mij heeft veel te veel gerust, mama. (Honend). Al was dan zijn konstitutie voor uitgaan met vriendinnetjes niet te zwak! (Ijsbeert op voorgrond)

WILLEM (Komt loom overeind en als Oscar bij hem is, houdt hij hem staande).- Succes bij de vrouwtjes, dat is weer wat anders, jongenlief. Het aangenaam uiterlijk, het prettige karakter, de kunst van konverseren...die dingen bepalen de aantrekkingskracht van een man als ik voor de vrouwtjes.

OSCAR (Duwt Willem's hand weg).- De aantrekkingskracht die een vent als jij op mij heeft is...dat ik je met àlle liefde aan aframmeling zou geven !

WILLEM (Wat meer energiek).- Vergis je niet : lichamelijk ben ik volkomen fit ! (Ze staan in dreigende houding tegenover elkaar)

MEVR.- En nu geen ruzie ! (Nadrukkelijk). Geen geruzie, zeg ik !

(De broers kijken naar hun moeder, dan elkaar aan. Ze laten een soort gesnuif horen, gaan ijsberen, elk in tegenovergestelde richting.)

MEVR.- Mag ik jullie er aan herinneren, dat ik iets gevraagd heb?...En nog steeds op een antwoord wacht? (Met stemverheffing). Oscar...Willem...wie trouwt er nu?

OSCAR & WILLEM (Met een ruk stilstaande, samen).Hij!

WILLEM.- Pardon, ik niet. (Laat zich nu in fauteuil rechts vallen).- 't Huwelijk is niks voor mij; ben ik te fijn voor.

OSCAR.- Mama, ik ben niet meer vrij. Ik heb 'n meisje, Adri.

MEVR.(Beslist).- Jongens, een van jullie moet trouwen. Dat is onze enige redding. Eh... Willem?

OSCAR.- Natuurlijk, Willem moet zich dan maar opofferen. Hij heeft trouwens het meeste geld opgemaakt.

MEVR.- In elk geval is ons geld vrijwel op en zitten wij in de penarie.

OSCAR.- En dat is lam genoeg. (Zet zich op armleuning fauteuil links).

WILLEM.- Beroerd, ja. Idioot idee, zonder geld te zitten.

MEVR.(Neemt plaats op bank).- Dus zullen jullie het met mij eens zijn dat een oplossing moet gevonden worden.

OSCAR.- Ja, ja...

WILLEM.- Dat zou wel prettig zijn, ja.

MEVR.- En aangezien er een oplossing is...

OSCAR & WILLEM (somber).- Hm!

MEVR.(Knikt).- Een rijk huwelijk voor een van jullie.

OSCAR (Tot Willem).- 'n Buitenkansje, man!

WILLEM (tot Oscar).- Voor jou!

8.

MEVR. Voor een van jullie.

WILLEM (Afkeurend).- Thea Reinders, hé ?

OSCAR (idem).- De dochter van een woekeraar !

MEVR.- Reinders is geen woekeraar. Een e...financier.

OSCAR.- Laten we dan zeggen: geldschieter.

MEVR.- Die het ons moeilijk kan maken, want hij eist zijn geld terug. Maar als een van jullie zijn dochter trouwt...(zucht).- Jongens, het betekent onze redding.

OSCAR.- Mama, ik heb een bezwaar: ik heb Adri.

WILLEM.- Mama, ik heb meer dan één bezwaar: Truusje en Marietje en Jeannetje en...(Hij zwijgt en kijkt, als de anderen, naar deur links-voor, waar Bruno binnenkomt. BRUNO is ong. 20 jaar, dromerige artiestenfiguur. Hij kijkt vluchtig naar de anderen en gaat zonder meer achterlangs naar rechts).

WILLEM.- Ik heb 'n idee ! (tot de anderen). Bruno !

OSCAR (fluit gerekt, knikt)

MEVR.(fronsend).- Laat Bruno ! Ik wil niet...(zwijgt)

BRUNO (blijft staan).- Is er iets, mama ?

OSCAR.- Ja, er is iets.

WILLEM.- Er is een vrouw disponibel.

BRUNO (Kijkt zwijgend, dan).- Dat interesseert mij niet.

MEVR.- Dat begrijp ik jongen. Hou jij je voorlopig maar bij je muziek.

OSCAR.- O, in 't huwelijk zit muziek genoeg.

WILLEM.- Zou jij niet willen trouwen, Bruno ? Met 'n aardig, knap, lief en vooral rijk vrouwtje ?

BRUNO (Glimlacht).- 'n Lief vrouwtje ?...Later...
Als ik er een ontmoet. (Naar rechts). Rijk hoeft niet...
lief wel. (Gaat af)

WILLEM (roept hem na).- Dus als wij er een weten, die
lief is...

OSCAR.- Mèt geld, zodat jij kunt blijven musiceren...

MEVR. (fronsend).- Laat Bruno hier buiten. Hij is nog
jong en heeft andere ambities. (Achter nu, zacht en
niet storend, pianomuziek; studie, dus soms een
gedeelte herhalend)

WILLEM.- Ik heb ook andere ambities, mama.

OSCAR.- (Knikt).- Die gaan niet uit naar de dochter
van Reinders.

WILLEM.- En...potverdikke !...Bruno geeft niet om
geld, dus als h i j een rijke vrouw trouwt, kunnen
w i j van het geld profiteren.

MEVR.- Mijn jongste zoon is musicus...kunstenaar.Hij
staat nog wat vreemd in het leven...dat hebben zulke
mensen. Maar ik wil niet dat jullie van zijn...eh...
onnozelheid profiteert.

OSCAR.- Maar u wilt wèl van ons profiteren.

WILLEM.- Van ons ongeluk.

MEVR.- Hebben jullie niet lang genoeg van mij gepro-
fiteerd ? En is het niet in ons àller belang, hetgeen
ik voorstel ?...

WILLEM.- Dus ook in Bruno's belang, mama. Als het
geld op is, kan hij niet meer studeren.

OSCAR.- Ja, en jij niet mder luieren. Maar luister
nu eens, mama: die Thea Reinders kan uitermate geschikt
zijn voor een dromer als Bruno. Wij kennen haar niet...

WILLEM.- En wat moet ik nu met 'n vréemde vrouw begin-
nen ?

OSCAR.-...dat meisje komt pas van het pensionaat, ze is opgevoed door de zusters, dus zal zij heel keurig, bedeesd, zacht en goed zijn.

WILLEM.- Precies wat Bruno verlangt.

MEVR. (Beslist).- Bruno verlangt niets van die aard, maar ik verlang wat ! Van een van jullie. Straks komen Reinders en zijn dochter hier een bezoek brengen en...

OSCAR.- En ?...

WILLEM.- En ?...

MEVR.- Eer zij weer weggaan, moet een van jullie met het meisje verloofd zijn. (Staat op). Maken jullie maar uit wie. (Naar links-achter)

OSCAR & WILLEM (Opstaande, tegelijk).- En als we weigeren ?

MEVR. (Wendt zich om, kijkt hen aan - dan). Dan trouw ik zelf !

OSCAR (Verbluft).- U ?! Met wie zou u ?...

WILLEM (Lachje).- Met die Reinders soms ?

MEVR. (Knikt gedecideerd).- Eventueel.

OSCAR (Fluit gerek)

WILLEM.- Ja... Eventueel is dat een oplossing.

OSCAR.- Dat is de oplossing ! Mama, dat u daar niet eerder aan gedacht hebt !

WILLEM.- En dat wij daar niet eerder aan gedacht hebben ! (Zij gaan naar haar toe, kloppen haar op de schouder)

OSCAR.- Uitstekend idee, mamaatje !

WILLEM.- Dat is de oplossing !

OSCAR.- De goed !

WILLEM.- De enige. Absoluut de enige !

MEVR. (Weert hen af, kalm).- Die ik zou aanvaarden, a l s het nodig zou zijn. Maar in dat geval...
(Zwijgt, kijkt hen aan)

OSCAR.- Ja, wat dan ?

WILLEM.- Wat zou er in dat geval ?

MEVR. Als ik zou hertrouwen, dan blijft Bruno bij mij.

OSCAR (schokschoudert).- Nu ja...

WILLEM (idem).- Mij goed.

MEVR. Ja, bij mij en mijn man. Maar...jullie tweeën zullen dan een goed heenkomen moeten zoeken.

WILLEM.- Hè ? Wat ?!

OSCAR.- Bedoelt u, dat u ons...(illustreerend gebaar)

WILLEM.- Aan de deur zou zetten ? (Zelfde gebaar)

MEVR. (Knikt).- Beslist ! Ik zet jullie aan de deur en dat zouden jullie dan verdiend hebben.

OSCAR (Verontwaardigd).- Dat is me...dat is me...

WILLEM (idem).- Dat is moederliefde. Tss !!

MEVR. (triest).- En jullie kinderliefde ? ?...

WILLEM (sleept zich naar de bank, zet zich in een hoek).- Wat moet je als kind lijden ! (Zucht)

MEVR.- Ik ben lang niet streng genoeg geweest. Efin, jullie weten het nu.

OSCAR.- Ja... ik weet het nu. (Naar bank, zet zich in andere hoek). Er is geen uitkomst. (Zucht)

MEVR.- Die is er wèl ! Jullie een van tweeën met Thea of ik met haar vader. Maar in het laatste geval...(Zwijgt, kijkt hen aan en maakt veelbetekenend gebaar met haar duim: "weg" moet dat beduiden. Dan gaat ze af).

12.

OSCAR (na poos, dof).- Willem... heb je het gehoord ?

WILLEM (dof).- Ja.

OSCAR.- Heb je het begrepen ?

WILLEM.- Ja. (Pauze)

OSCAR.- Mama zou trouwen met die Reinders.

WILLEM.- En wij zouden daarmee geen stap vooruit komen. (pauze)

OSCAR.- Dan is de toestand dus verdraaid ernstig, Willem.

WILLEM.- De toestand is hachelijk, Oscar.

OSCAR.- En wie redt ons uit deze impasse ? Wie trouwt zijn dochter ?

WILLEM.- Nu ja, wat dat betreft, dat kan jij doen.

OSCAR.- Ik ?

WILLEM.- Natuurlijk, man. Trouw jij dat meisje.

OSCAR.- Die dochter ??! (Schudt heftig "neen")
Bovendien, dat mag ik mijn Adri niet aandoen;

WILLEM.- O, Adri is 'n heel verstandig meisje. Zij zal het begrijpen. Vooral als ik het haar uitleg. Mij begrijpt ze en jou zal ze vergeten.

OSCAR (Heftig).- Ben je bedon...e...ben je gek ?!
Dat wil ik niet !

WILLEM.- Tja, beste jongen, de nood dwingt. Je moet redelijk zijn, Oscar.

OSCAR (Kreunt).- Ooo! O, noodlottig e...noodlot !
(Zucht, hoofd in de handen, na poos) En dan te bedenken dat alles zo heel anders had kunnen zijn, als die gloeiend-rijke oudoom van ons niet zo 'n stompzinig testament had gemaakt.

WILLEM (Met een kreun).- Ach ja! Meer dan de helft van zijn enorme fortuin geblokkeerd voor de een of de

andere geluksvogel, die de hand zal weten te leggen op het tweede testament.

OSCAR.- Tweede testament ! Waarom een tweede ?
Waarom twee testamenten, Willem ?

WILLEM (schokschouderend).- Vraag het hem.

OSCAR.- Kon ik dat maar ! Had ik hem maar onder handen. (Kijkt grimmig)

WILLEM.- Hij ligt al twintig jaar begraven, maar ik wed dat hij ons nog uitlacht.

OSCAR (ingehouden).- En dan ben je verplicht te zeggen: Hij ruste in vrede...Oooo!! (Voor zich starend). Een paar miljoen. Absoluut meer dan een paar miljoen! (Zucht). Stel je voor dat ik die in handen kreeg !

WILLEM.- Reinders is ook een miljoen of vijf waard.

OSCAR (Met verlangende blik).- Vijf miljoen...

WILLEM.- Jaja, met zijn dochter trouwen, betekent een rijk leven te kunnen lijden.

OSCAR.- Thea ken ik niet. Van Adri hou ik.

WILLEM.- Je herinnert je toch wel de bijbelse spreuk: Een mens leeft niet alleen van...e...liefde ?

OSCAR (schamper).- Zeker uit het Evangelie van de heilige Willem ?

WILLEM (kucht).- De Romeinen zeiden het ook al: Panem et circenses...Brood en...

OSCAR.- Centen ?

WILLEM.- Brood en spelen.

OSCAR.- Heel mooi gezegd, dit alles. En dus, Willem... trouw jij.

WILLEM.- Je verlangt mijn dood !

(Achter houdt het pianospel met een schrille klank op en daarna komt Bruno gehaast van rechts, loopt naar links voor)

WILLEM.- He ! Zeg Bruno... luister nu eens.

BRUNO.- Laat me.

WILLEM.- Voel je nu heus niets voor trouwen ?

BRUNO.- Ik heb geen tijd ! (Af.)

OSCAR.- Vergeefse moeite, man. Bovendien, mama zou dat nooit goedvinden.

WILLEM.- Nu, dan jij.

OSCAR (schudt het hoofd).- Jij. (Pauze). En anders moeten wij er maar om dobbelen.

WILLEM.- Om een vrouw ? Ik ben geen oude Germaan !

OSCAR.- De oude Germanen verloren soms hun vrouw bij het spel. Jij kunt er een winnen.

WILLEM (somber).- Dat is 't 'm juist !

OSCAR.- Dan hebben we in elk geval gelijke kansen. (Haalt geldstuk uit z'n zak). Kruis of munt ?

WILLEM.- Eh... munt !

OSCAR.- Dus als "munt" boven ligt, trouw jij de dochter.

WILLEM (benauwd).- Nee! Eh... ja. Nee "kruis" (Zucht zwaar). Trouwen... o, o, wat een kruis !

OSCAR.- Geen gezanik! (Schudt het geldstuk in zijn handen). Als het munt is trouw jij, als het kruis is trouw ik. Goed ?

WILLEM (huivert).- Nee, goed is het niet, maar enfin... (houdt handen voor de ogen)

OSCAR.- Nou, daar gaat ie dan! (Gooit het geldstuk op) Spel met het noodlot ! (Het geldstuk valt. Hij kijkt, zijn gezicht versombert)

WILLEM (gluurt door zijn vingers - dan hand weg en entoesiast).- Kruis ! Jij trouwt ! (zucht opgelucht, grijpt Oscar's hand). Mooi zo ! Fijn ! Gefeliciteerd ouwe jongen !...Van harte! Jij krijgt Thea Reinders en haar geld.

OSCAR.- Jawel...hou maar op... 't is al goed. (Willem raapt het geldstuk op). Geef hier, dat is van mij.

WILLEM.- Jij krijgt nu toch geld genoeg. (Steekt het in zijn zak)

OSCAR (staat op).- Ik krijg zorgen genoeg. (staart somber voor zich). Ik zal het doen. Eerlijk is eerlijk. (Zucht). Ja...en Adri...die wil ik niet meer ontmoeten; dat zou te pijnlijk zijn. Wat moet ik haar zeggen ?

WILLEM.- Laat mij dat maar zeggen, Oscar. Ik zal het doen met de nodige takt. (staat op, klopt z'n broer op de schouders). Maak je geen zorgen, geluksvogel.

OSCAR.- Hm, die takt van jou...

WILLEM...is bekend, jaja. Ik zal haar zeggen dat je niet anders kon...dat je nog van haar houdt, maar dat je je plicht moest doen. Je strenge, harde plicht, terwille van mama en ons jongste broertje. (Schudt meewarig het hoofd, pinkt z.g. een traan)

OSCAR (sarcastisch).- En vooral terwille van jou... jawel. Maar ja, het is beter dat ik Adri niet meer ontm...(Stokt, kijkt verbouwereerd naar links voor; daar komt Adri op, gearmd met de verlegen glimlachende Bruno)

ADRI (Een modern jong meisje, nu gekleed in teniskostuum en een racket bij zich).- Hello ! Ja, wat zeggen jullie van mijn nieuwe cavalier ?

BRUNO (verlegen zijn arm losmakend).- 't Was maar een aardigheid.

OSCAR (Verward).- Van jou ?